

Nr 13

Utlåtande i anledning av väckta motioner om en allmän översyn av familjepolitiken.

I de likalydande, till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionerna I: 140 av herrar *Anderson, Carl Albert, och Nilsson, Hjalmar*, samt II: 171 av herr *Kellgren* och fru *Eriksson* i Stockholm hemställes, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t påtala behovet av en allmän översyn av den svenska familjepolitiken och tillika uttala sin önskan om en allsidig utredning av därmed förknippade frågor.

Motionärerna berör bl.a. storleken av de olika åldersgrupperna i befolkningspyramiden och den sannolika framtida utvecklingen av dessa grupper samt framhåller, att de faktorer som bestämmer befolkningsutvecklingen endast i ringa omfattning underkastats vetenskaplig analys. De framhåller vidare att barnfamiljerna ofta har en svag ekonomisk ställning samt att bristen på bostäder är kännbar och hyreskostnaderna höga. Motionärerna påtalar även de svårigheter för den gifta kvinnans förvärvsarbete, som uppstår då barnen kommer, och problemen i fråga om yrkesutbildning i de unga äktenskapen. Värnplikten medför också komplikationer för de unga familjerna.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motion I: 140. Utskottet har inhämtat yttrande över motionerna från socialstyrelsen.

Socialstyrelsen anför i huvudsak:

Socialstyrelsen får till en början erinra om att 1954 års familjeutredning i september 1955 avgav ett betänkande — samhället och barnfamiljerna (SOU 1955: 29) — innefattande en inventering av den samhälleliga familjepolitikens former och yttringar. I betänkandet lämnades bland annat en redogörelse för omfattningen och karaktären av de dåvarande familjepolitiska åtgärderna och vidare en skildring av befolkningsläget och försörjningsbördornas fördelning ävensom av det ekonomiska läget för barnfamiljerna. I anledning av den nya lagstiftningen om moderskapsförsäkring fäste familjeutredningen uppmärksamheten på att man — om man i en framtid önskade bygga ut stödet till barnfamiljerna med hänsyn till de höga kostnader som ianspråktagandet av moderns arbetskraft under barnets första tid innebar — kunde på ett naturligt sätt knyta ett dylikt stöd till moderskapsförsäkringen. Familjeutredningen framlade inga utarbetade förslag till konkreta åtgärder. En rad förslag, som grundats på de verkställda utredningarna, har emellertid sedermera framlagts av den inom socialdepartementet arbetande familjeberedningen. Åtskilliga av dessa förslag har genomförts. Även på andra vägar har sedan dess

förslag, som haft anknytning till familjepolitiken, framlagts, exempelvis rörande sambeskattnng, barnpension, bidragsförskott och änkepensioner. Flera utredningar, som nära berör de ifrågavarande problemen, har tillsatts under de senaste åren. Socialstyrelsen vill här särskilt fästa uppmärksamheten på den innevarande år av chefen för socialdepartementet tillsatta bostadspolitiska kommittén samt på den år 1958 tillsatta socialpolitiska kommittén

Den bostadspolitiska kommittén skall enligt direktiven uppmärksamma möjligheterna till en fortsatt planmässig och snabb förbättring av bostadsförhållandena med hänsyn särskilt till betalningssvaga grupper. Kommittén skall vidare söka belysa hur den framtida befolkningsstrukturen och inkomstutvecklingen kan komma att påverka efterfrågan på bostäder liksom även söka klarlägga bostadsbehoven för särskilda grupper såsom barnfamiljer och åldringar.

Den socialpolitiska kommittén, vilkens första uppgift är att belysa socialpolitikens nuvarande innebörd och verkningar, skall bland annat undersöka i vilken utsträckning bostadsrabatterna påverkar levnadsnivån i olika inkomstlägen samt överväga om dessa rabatter är rationellt utformade. Verkningarna av gällande regler för inkomstprövning beträffande exempelvis barnfamiljerna skall undersökas. Vidare skall möjligheterna att i vidgad utsträckning tillhandahålla samhällelig service för hemhjälp undersökas. Slutligen kan anmärkas att kommittén skall utreda och pröva i vad mån efter-satta grupperns förhållanden kan antas bli påverkade av socialpolitiken.

I fråga om de värnpliktiga kan erinras om att förslag framlagts till innevarande års riksdag (proposition nr 33) om en viss höjning av familjebidragen till värnpliktiga. Frågan om en fullständigare revision av familjebidragssystemet skall enligt propositionen ytterligare övervägas. Vidare kan här erinras om att 1955 års försvarsberedning har att utreda frågan rörande försvarets framtida utformning i hela dess vidd.

Styrelsen avstyrker motionerna.

Utskottet

Utskottet delar motionärernas uppfattning om vikten av att de förhållanden som kan verka hindrande för familjebildningen och de problem av olika slag som möter de unga barnfamiljerna och som upptagits i motionerna uppmärksammas. Likaså anser sig utskottet kunna vitsorda riktigheten av motionärernas mening att de faktorer som bestämmer befolkningsutvecklingen ännu är alltför litet kända. Många av dessa och närliggande problem är emellertid redan föremål för utredning. Utskottet vill härutinnan hänvisa till vad socialstyrelsen anfört i sitt ovan återgivna yttrande över motionerna. Att ett stort antal delfrågor sålunda redan prövas i skilda sammanhang utesluter inte behovet av en samlad översyn av hela området. En sådan översyn med vidare perspektiv bör emellertid anstå i avvaktan på det klarläggande av rådande förhållanden som kan ske genom de nu pågående utredningarna. Skulle befolkningsutvecklingen fortsätta i ogynnsam riktning, aktualiseras frågan om en översyn på nytt.

Utskottet finner sig sålunda icke böra förorda att den föreslagna utredningen kommer till stånd utan hemställer,
att de likalydande motionerna I: 140 och II: 171 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 15 mars 1960

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar Persson, Johan, Möller, Jonasson, Sörlin, Larsson, Lars, Danmans, Hellebladh*, Johansson, Tage, fru Hamrin-Thorell, herrar Olsson, Ernst*, och Schött;

från a n d r a kammaren: fru Eriksson i Stockholm, herrar Engkvist*, Dickson*, Königson*, Ekström i Björkvik, Björkänge*, Jacobsson i Sala, Svensson i Krokstorp*, Nelander och Svensson i Kungälv.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.